RAKENTAMISEN TIEDONANTOVELVOLLISUUS — LAINSÄÄDÄNNÖN VAIKUTTAVUUS

2/2017

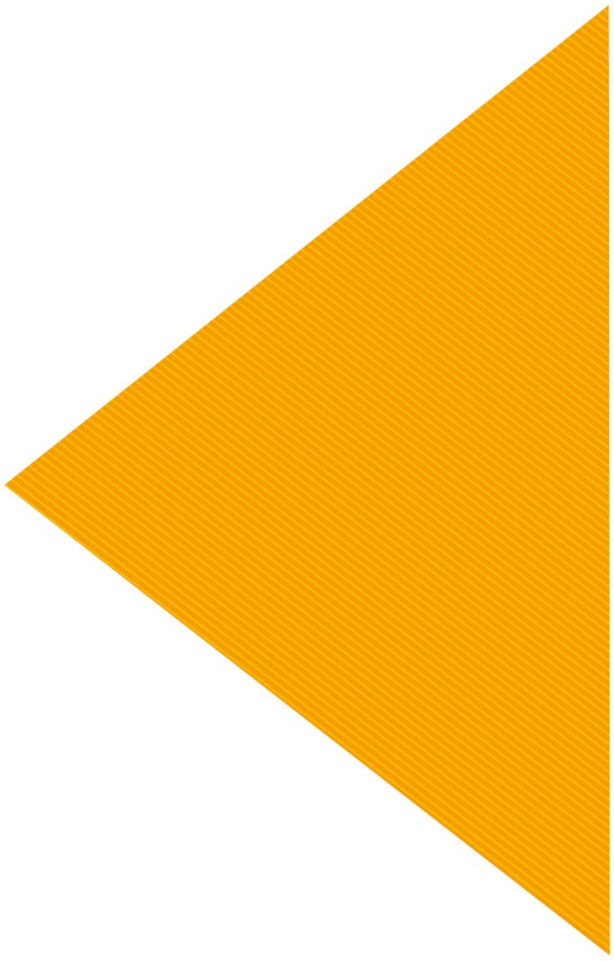

HTSY
Verohallinto
Päiväys 14.3.2017

RAKENTAMISEN TIEDONANTOVELVOLLISUUS — LAINSÄÄDÄNNÖN VAIKUTTAVUUS

Harmaan talouden selvitysyksikkö on selvittänyt 1.7.2014 voimaan tulleen rakentamisen urakka- ja työntekijätietojen tiedonantovelvollisuutta koskevan lainsäädännön vaikutuksia rakentamisen toimialalla.

Rakennusalan lainsäädäntömuutokset ovat lisänneet verotuottoa ja yrityksien omaa ilmoittamista verotusta varten.

YRITYSTEN OMA ILMOITTAMINEN ON KASVANUT

Yritykset ilmoittavat työntekijöiden palkat kattavammin kuin ennen lainsäädännön uudistuksia. Ilmoittaminen näkyy palkkasumman kasvuna, joka tulee pääosin uusien yritysten joukosta. Ulkomaalaisten työntekijöiden palkat ovat tulleet aikaisempaa paremmin verotuksen piiriin vaikka myös puutteita verotuksen toteutumisessa havaittiin.

Verohallinnolle ilmoitetun ulkomaalaisen työvoiman määrä on kasvanut ilmoitusvelvollisuuden laajentumisen myötä:

- Ulkomaalaisten työntekijöiden palkkasumma on kasvanut suhteessa enemmän kuin suomalaisten työntekijöiden palkkasumma.
- Vuosina 2013–2015 ulkomaalaisten työntekijöiden palkkasumma kasvoi nopeammin kuin ulkomaalaisten työntekijöiden lukumäärä.
- Ulkomaalaisten työntekijöiden keski- ja mediaanipalkat ovat nousseet.

RAKENTAMISILMOITUSTEN TIEDOISSA RISTIRIITAA

Selvityksessä havaittiin, että erityisesti lähetettyjä työntekijöitä koskevat tiedot olivat ristiriitaisia. Sama henkilö on voitu ilmoittaa sekä lähetettynä että ei-lähetettynä työntekijänä.

Ulkomaisen työnantajan palveluksessa työskenteli Suomen yhteisillä työmailla työntekijäilmoitusten mukaan kaksi prosenttia kaikista ja 22 prosenttia lähetetyistä työntekijöistä. Ulkomaisilla työnantajilla oli vastaavana aikana vain vähäinen määrä vuokratyöntekijöitä palveluksessaan. Lukuja voidaan pitää alhaisina verrattuna Rakennusteollisuus RT:n esittämiin arvioihin ulkomaisen työvoiman määrästä Suomen rakennustyömailla.

VEROTULOJEN KASVUA MITATTIIN

Kaikki toteutetut rakennusalan uudistukset (käännetty arvonlisäverovelvollisuus, veronumerorekisteri sekä urakka- ja työntekijäilmoittaminen) kasvattivat rakennustoimialan palkkasummaa yhteensä noin 300 miljoonaa euroa ja verotuottoa noin 100 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Rakentamisen laajennetun tiedonantovelvollisuuden osuus toimialan palkkasumman kasvusta oli vuonna 2015 yhteensä 30 – 31 miljoonaa euroa ja osuus palkkaan kohdistuvien verotulojen kasvusta noin 10 – 11 miljoonaa euroa. Lisäksi urakkatiedot lisäsivät arvonlisäveroja varovaisen arvion mukaan noin 20 miljoonaa euroa. Laajennettu tiedonantovelvollisuus on kasvattanut toimialan palkoista Verohallinnolle suoritettavien työnantajasuoritusten ja arvonlisäverojen verokertymää ainakin 30 – 31 miljoonaa euroa vuodessa.

Rakentamisen toimialan palkkasumma on kasvanut nopeammin kuin sen osatekijät, työn hinta ja työn määrä. Ilmiö on voimistunut 2010-luvulla samaan aikaan, kun verovalvontaa kiristetty lainsäädäntömuutosten avulla.

KAAVIO: **Palkkasumma ja työtunnit x hintaindeksi, vuosimuutosprosenttien kumulatiivinen erotus ja lineaarinen korjaus** (Lähde: Verohallinto, perustuu Tilastokeskus rakennuskustannusindeksiin ja työvoimatutkimukseen)

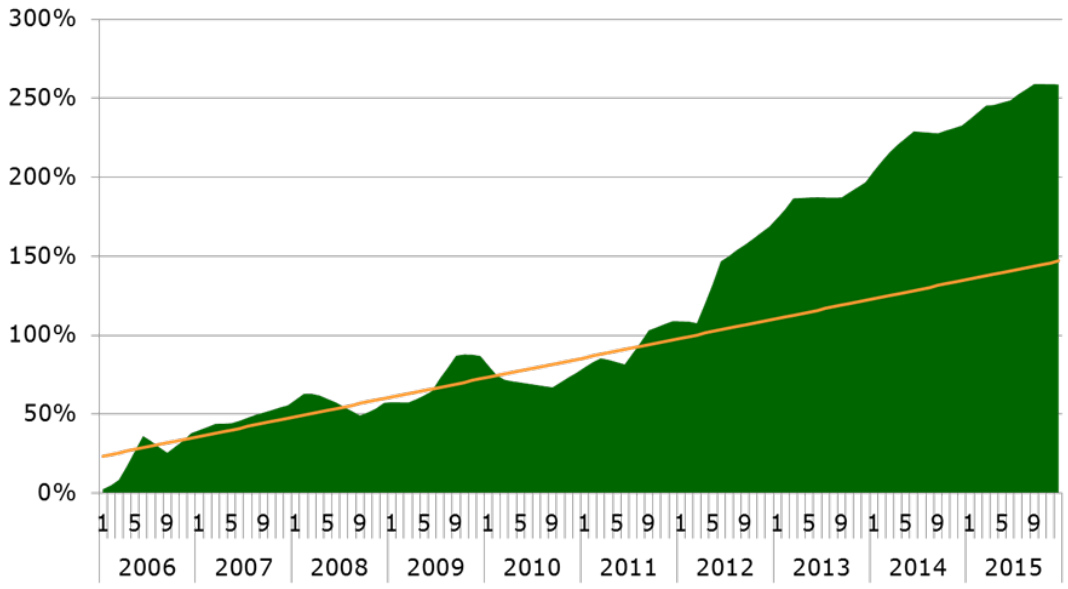

KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

RAKENTAMISILMOITUSTEN TIETOSISÄLLÖN UUDELLEEN ARVIOINTI

Selvityksen perusteella keskeiseksi kehittämistarpeeksi nousi urakka- ja työntekijätietojen tietosisällön ja ilmoitusmenettelyn uudelleen arviointi. Rakentamisilmoituksilla ja ilmoittamisessa on ollut merkittävästi virheitä ja puutteita, esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden työnantajan ilmoittamisessa.

Arvioinnin tavoitteeksi tulisi asettaa oikeat ja laadukkaat tiedot sekä menettelyn keventäminen yritysten näkökulmasta.

Rakentamisilmoitusten työntekijätietojen hyödyntämisen voidaan arvioida tehostuvan vuonna 2019, kun tulorekisteri otetaan käyttöön. Muutoksen seurauksena työntekijätietojen ja palkanmaksukausittaisten tietojen vertailtavuus tulee lähes reaaliaikaiseksi.

TYÖMAAREKISTERI

Rakentamisilmoituksien hyödyntämisen tehostamiseksi ehdotetaan perustettavaksi työmaarekisteri. Toteutuessaan uudistus tehostaisi valvontaa sekä auttaisi samalla työmaalla toimivien yrityksien ja työntekijöiden tunnistamista valvonnassa.

Kirjoitus perustuu Harmaan talouden selvitysyksikön selvitykseen 7/2017.

Lisätiedot osoitteesta htsy@vero.fi.

Lisätietoja medialle:
Johtaja Janne Marttinen, puh. 029 512 6066
Apulaisjohtaja Marko Niemelä, puh. 029 512 6070